

УДК 342.1

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.05.86>

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ МОМЕНТИ В ХОДІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПЕРЕВІРКИ СЕРТИФІКАТА, ЩО ПІДТВЕРДЖУЄ ВАКЦИНАЦІЮ ВІД COVID-19

Гецько М.М.,*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права та процесу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»***Ступник Я.В.,***кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінального права та процесу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Гецько М.М., Ступник Я.В. Деякі проблемні моменти в ході реалізації органами національної поліції перевірки сертифіката, що підтверджує вакцинацію від COVID-19.

Вказується, запровадження певних заходів з боку виконавчої гілки влади для стабілізації та безпеки в суспільстві від ймовірних загроз які в собі несло захворювання COVID-19, зумовило останню вживати певних заходів для досягнення вищевказаної мети. Проте, такі заходи насамперед мають узгоджуватись та відповідати законодавству України та забезпечувати втілення у її правотворчу та правозастосовну діяльність принципу верховенства права. В свою чергу, органи поліції в процесі здійснення своїх повноважень реалізують низку заходів, серед яких особливе місце належить превентивним заходам. Останні в свою чергу покликані служити суспільству, шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, в тому числі підтримувати публічний порядок та безпеку. А тому роль та значення органів Національної поліції як одного з центральних органів виконавчої влади у забезпеченні обов'язку держави утверджувати та захищати права і свободи людини і громадянина має важливе значення для функціонування правоохоронної системи в цілому, які в свою чергу мають базуватись на основних принципах правового регулювання суспільних відносин в державі. У статті, спираючись на аналіз наукових поглядів вчених та норм чинного законодавства, визначено види превентивних заходів, що реалізуються органами Національної поліції України. Розкрито, зокрема, зміст окремого такого заходу як перевірка документів. Констатовано, що заходи, які реалізують органами Національної поліції, в тому числі превентивні, такі як перевірка документів, повинні ґрунтуватись виключно на законодавчо закріплених процедурах (механізмах), а не в жодному випадку на підзаконних нормативно-правових актах. Оскільки останнє

призводить з одного боку до порушення Конституційних основ, а з іншого до зловживань з боку представників органів державної влади, підриву їхньої легітимізації в очах суспільства та як наслідок правового нігілізму в цілому.

У результаті аналізу наукових доктрин і норм чинного законодавства України автори приходять до висновку, що перевірка документів є дією, або комплекс дій превентивного характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень. В свою чергу додаткові повноваження, в тому числі право перевірки документів, що підтверджують вакцинацію від COVID-19, негативний результат тестування або одужання особи від зазначеної хвороби, можливе, якщо таке право буде прописане у законі України «Про національну поліцію» і не буде суперечити основоположним правам і свободам людини і громадянина.

Ключові слова: органи національної поліції, перевірка документів, сертифікат вакцинації від COVID-19, захист прав людини, стабілізація та безпека в суспільстві.

Getsko M.M., Stupnyk Y.V. Some problematic points during the implementation by the national police authorities of the verification of the certificate confirming the vaccination against COVID-19.

It is indicated that the implementation of certain measures by the executive branch of government for stabilization and safety in society from the probable threats posed by the disease of COVID-19 caused the latter to take certain measures to achieve the above-mentioned goal. However, such measures must first of all be consistent with and comply with the legislation of Ukraine and ensure the implementation of the principle of the rule of law in its law-making and law-enforcement

activities. In turn, police bodies in the process of exercising their powers implement a number of measures, among which a special place belongs to preventive measures. The latter, in turn, are called to serve society by ensuring the protection of human rights and freedoms, including maintaining public order and security. Therefore, the role and importance of the National Police as one of the central bodies of the executive power in ensuring the state's duty to affirm and protect the rights and freedoms of man and citizen is important for the functioning of the law enforcement system as a whole, which in turn should be based on the basic principles of legal regulation of social relations in the state. The article, based on the analysis of the scientific views of scientists and the norms of the current legislation, defines the types of preventive measures implemented by the National Police of Ukraine. In particular, the content of a separate event such as document verification is disclosed. It was established that the measures implemented by the National Police bodies, including preventive ones, such as the verification of documents, should be based exclusively on legally established procedures (mechanisms), and in no case on subordinate legal acts. Since the latter leads, on the one hand, to the violation of the Constitutional foundations, and on the other hand, to abuses by representatives of state authorities, undermining their legitimization in the eyes of society, and as a result of legal nihilism in general.

As a result of the analysis of scientific doctrines and norms of the current legislation of Ukraine, the authors come to the conclusion that the verification of documents is an action or a set of actions of a preventive nature that limits certain human rights and freedoms and is used by the police in accordance with the law to ensure the fulfillment of the powers assigned to the police. In turn, additional powers, including the right to check documents confirming vaccination against COVID-19, a negative test result or recovery of a person from the specified disease, are possible if such a right is prescribed in the Law of Ukraine «On the National Police» and does not contradict fundamental rights and freedoms of man and citizen.

Key words: national police authorities, document verification, vaccination certificate against COVID-19, protection of human rights, stabilization and security in society.

Постановка проблеми. Актуальність статті полягає в тому, що запровадження певних заходів з боку виконавчої гілки влади для стабілізації та безпеки в суспільстві від ймовірних загроз які в собі несло захворювання COVID-19, зумовило останню вживати певних заходів для досягнення вищевказаної мети. Проте, такі заходи насамперед мають узгоджуватись та відпо-

відати законодавству України та забезпечувати втілення у її правотворчу та правозастосовну діяльність принципу верховенства права. В свою чергу, органи поліції в процесі здійснення своїх повноважень реалізують низку заходів, серед яких особливе місце належить превентивним заходам. Останні в свою чергу покликані служити суспільству, шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, в тому числі підтримувати публічний порядок та безпеку. А тому роль та значення органів Національної поліції як одного з центральних органів виконавчої влади у забезпеченні обов'язку держави утверджувати та захищати права і свободи людини і громадянина має важливе значення для функціонування правоохоронної системи в цілому, які в свою чергу мають базуватись на основних принципах правового регулювання суспільних відносин в державі. У статті, спираючись на аналіз наукових поглядів вчених та норм чинного законодавства, визначено види превентивних заходів, що реалізуються органами Національної поліції України. Розкрито, зокрема, зміст окремого такого заходу як перевірка документів. Констатовано, що заходи, які реалізують органами Національної поліції, в тому числі превентивні, такі як перевірка документів, повинні ґрунтуватись виключно на законодавчо закріплених процедурах (механізмах), а не в жодному випадку на підзаконних нормативно-правових актах. Оскільки останнє призводить з одного боку до порушення Конституційних основ, а з іншого до зловживань з боку представників органів державної влади, підриву їхньої легітимізації в очах суспільства та як наслідок правового нігілізму в цілому.

Саме тому метою статті є: підкреслення того, що встановлення та визначення коло заходів, що реалізуються органами Національної поліції, має базуватись виключно на Основному Законі та колі тих правових основ, які ґрунтуються на базових світових цінностях присвячених правам і свободам людини та громадянина, і їх гарантіям.

Виклад основного матеріалу. Термін превенція походить від латинського слова «*praeventio*», що значить випереджувати, запобігати [1]. В довідково-словниковій літературі превенція тлумачиться як:

- попередження або дії попереджувального характеру;
- запобігання чому-небудь, попередження чогось;
- сукупність заходів направлених на усунення причин для здійснення правопорушень (злочинів);
- міри профілактичного та попереджувального характеру здійснювані з метою запобігання правопорушенням;

– поняття теорії кримінального права, яке означає профілактику (попередження) злочинів під дією кримінально-правової заборони тощо [2;3].

В юридичній літературі відзначається, що превенція у праві – це попередження поведінки фізичних і юридичних осіб, що відхиляється від норми, недопущення настання негативних наслідків, які можна завчасно передбачити [4, с. 406].

Зокрема С. Малигін та А. Чечетін нарівні із превенцією наводять термін «запобігання злочину» та визначають його як виявлення осіб, що перебувають на стадії формування задуму на скоєння злочину, з метою недопущення реалізації їх задуму. При цьому, припинення злочину, на їх думку – це виявлення осіб, які вже намагаються вчинити злочин [5, с. 83].

Разом з тим, у праві превентивними заходами називають профілактичні й інші заходи, спрямовані на запобігання кримінальним та іншим правопорушенням [6, с. 469]. Превентивні поліцейські заходи не пов'язані із протиправною поведінкою конкретних осіб, тому метою їх застосування є запобігання адміністративним і кримінальним правопорушенням. Застосування превентивних заходів поліцією не є самоціллю, воно доповнює проведення виховних, інформаційних і роз'яснювальних заходів [7, с. 126-127]. І ми погоджуємось з думкою, що застосовуючи превентивні поліцейські заходи, поліцейські створюють необхідні умови для виховання особи в дусі неухильного додержання норм законів, виявлення і припинення різних правопорушень, відвертають можливі посягання на інтереси суспільства та держави, які охороняються правом. Превентивні поліцейські заходи передбачають у встановлених законом випадках застосування обмежень певних прав і свобод до людей та організацій, і в цьому проявляється їхній примусовий характер, хоча правопорушення водночас відсутні. Тобто ці заходи мають чітку профілактичну спрямованість, орієнтуються на захист інтересів публічної безпеки та порядку, на недопущення вчинення правопорушень [8, с. 64].

Цікавим є також погляд дослідників у даній сфері, які відзначають, що систему превентивних (попереджувальних) заходів як історично сформовану систему подолання об'єктивних і суб'єктивних передумов негативних правових явищ (правопорушень, злочинів), зміст якої становить цілеспрямована діяльність всіх інститутів суспільства по усунення, зменшення та нейтралізації факторів, що детермінують існування і вчинення правопорушень, виникнення інших правових аномалій. Юридична підстава застосування таких заходів – правова презумпція, укладена в диспозиції норми за-

кону, фактична підстава – наявність обставин, що дозволяють припускати реальну можливість здійснення тією або іншою особою, або їх групою правопорушень в майбутньому або виникнення ситуації, що загрожує тим чи іншим об'єктам правової охорони. Слід відмітити, що виникнення даних обставин далеко не завжди безпосередньо обумовлено волею і свідомістю особи підданої примусу. Зв'язок між зазначеними обставинами і передбачуваними негативними наслідками завжди є ймовірністю та ніколи суворо детерміністською. Основна мета застосування превентивних заходів – гарантувати нормальний розвиток контрольованих державним органом правовідносин та виконання поставлених перед ними завдань. Сфера застосування заходів превенції значно ширша, ніж просто попередження правопорушень [9; 10, с. 56-57].

Схожу позицію висуває Ю. Рябов, який визначає превентивні заходи як вказівки, що містяться в диспозиціях норм адміністративного права, реалізація яких здійснюється в примусовому порядку суворо на законних підставах уповноваженими органами держави (їх представниками) в разі настання певних обставин з метою попередження правопорушень і забезпечення громадської безпеки [11, с. 45].

В свою чергу О. Бандурка, О. Безпалова та інші зазначають, що превентивні поліцейські заходи – це дія або комплекс дій, що обмежують певні права і свободи людини, використання яких не завжди пов'язане з протиправною поведінкою конкретних осіб, застосовуються відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень із дотриманням встановлених законом вимог. При цьому дослідники акцентують, що застосування превентивних заходів поліцією не є самоціллю, воно доповнює проведення виховних, інформаційних та роз'яснювальних заходів і здійснюється на засадах законності, необхідності, пропорційності, ефективності та дотримання прав і свобод людини. Превентивні поліцейські заходи передбачають у встановлених законом випадках застосування обмежень певних прав і свобод до людей та організацій, і в цьому виявляється їх примусовий характер, хоча правопорушення при цьому відсутні. Тобто ці заходи мають чітку профілактичну спрямованість, орієнтовані на захист інтересів публічної безпеки та порядку, на недопущення вчинення правопорушень. Сутність профілактичного впливу превентивних поліцейських заходів полягає, по-перше, в тому, щоб не допустити протиправної поведінки з боку конкретних осіб, які до такої поведінки схильні, а по-друге, в усуненні причин, які сприяють вчиненню правопорушень, і створенні умов, які виключа-

ють протиправну поведінку [12, с. 37, 38; 13, с. 106-107].

Під даним кутом, превентивні заходи розцінюють О. Когут, В. Миронюк та інші, які вважають, що превентивні заходи мають адміністративно-попереджувальний характер або належить до заходів припинення загального призначення. В діяльності поліції вони застосовуються переважно з метою попередження та недопущення вчинення громадянами правопорушень, а поліцейські заходи другої групи (примусові) застосовуються з метою припинення правопорушень, подолання спротиву правопорушника, його затримання, захисту від нападу тощо [14, с. 103; 15, с. 250-251].

У свою чергу, Е. Безсмертний відмічає, що адміністративно-запобіжні заходи не пов'язані з учиненням правопорушень, вони їх відвертають. У цьому розумінні, як влучно зазначалось у публікації, вони передують застосуванню заходів примусу, спрямованих уже проти винних осіб у вчиненні певних порушень. Попри превентивний характер, вони мають специфічну ознаку, яка виражається в тому, що їхнє здійснення все одно відбувається у примусовому порядку шляхом одноособового здійснення повноважень уповноваженим органом. Це вкотре доводить їхній прямий зв'язок із заходами адміністративного примусу [16, с. 79].

Водночас, особливостями адміністративно-запобіжних заходів є те, що вони застосовуються за умови відсутності протиправного діяння із метою попередження і виявлення протиправних діянь, забезпечення громадського порядку і громадської безпеки, а також попередження надзвичайних ситуацій [17, с. 87].

При цьому, застосовуючи превентивні поліцейські заходи, поліцейські створюють необхідні умови для виховання особи в дусі неухильного додержання норм законів, виявлення і припинення різних правопорушень, відвертають можливі посягання на інтереси суспільства та держави, які охороняються правом. Превентивні поліцейські заходи передбачають у встановлених законом випадках застосування обмежень певних прав і свобод до людей та організацій, і в цьому проявляється їхній примусовий характер, хоча правопорушення водночас відсутні. Тобто ці заходи мають чітку профілактичну спрямованість, орієнтуються на захист інтересів публічної безпеки та порядку, на недопущення вчинення правопорушень [8, с. 65].

У діючому законодавстві зазначено, що поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на

поліцію повноважень. Поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції (ст. 29) [18]. Такі заходи можуть обмежувати права та свободи людини, а тому мають реалізовуватися у визначеному законом порядку, до того ж «...обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним» [18]. До критеріїв, яким має відповідати застосований поліцейський захід, слід віднести: 1) має бути законним, тобто визначеним законом. Таке положення безпосередньо впливає з ч. 2 ст. 6 та ч. 2 ст. 19 Конституції України. Таким чином, їх застосування всупереч закону так чи інакше може порушити права та інтереси інших осіб, що може зумовити настання певних негативних наслідків; 2) має бути необхідним – якщо виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший поліцейський захід або його застосування було неефективним, а також якщо такий захід заподіює найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам; 3) має бути пропорційним – якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди; 4) має бути ефективним – якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції [18].

До критеріїв, яким має відповідати застосований поліцейський захід, слід віднести: 1) має бути законним, тобто визначеним законом. Таке положення безпосередньо впливає з ч. 2 ст. 6 та ч. 2 ст. 19 Конституції України. Отже, їх застосування всупереч закону так чи інакше може порушити права та інтереси інших осіб, що може зумовити настання певних негативних наслідків; 2) має бути необхідним – якщо виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший поліцейський захід або його застосування було неефективним, а також якщо такий захід заподіює найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам; 3) має бути пропорційним – якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди; 4) має бути ефективним – якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції [18].

При цьому слід наголосити, що основне завдання діяльності щодо профілактики правопорушень полягає у вивченні та ліквідації аспектів які сприяють їх вчиненню [19, с. 261].

Превентивні поліцейські заходи не містять елементу покарання особи, до якої вони застосовуються. Окрім того, їхнє використання часто зовсім не пов'язане із протиправною поведінкою конкретних осіб. Превентивні поліцейські

заходи не будучи каральними, не потребують установлення вини порушника як обов'язкової умови застосування, а також інших обов'язкових ознак протиправного діяння. Застосовуючи превентивні поліцейські заходи, поліцейські створюють необхідні умови для неухильного додержання законів, виявлення і припинення різних правопорушень, відвертають можливі посягання на інтереси суспільства і держави, які охороняються правом [20, с. 88].

В свою чергу, окремі науковці відзначають, що превентивні поліцейські заходи із запобігання поширенню пандемії COVID-19, а саме відповідні норми стосовно використання обмежувальних заходів із поширення COVID-19 закріплені у Постанові Кабінету Міністрів України № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 11.03.2020 року. Окрім того, Кодекс України про адміністративні правопорушення [21, с. 67].

В свою чергу слід відзначити, що серед випадків які надаються законом України «Про Національну поліцію» право поліцейському право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, не має такого права проводити перевірку документів, що підтверджують вакцинацію від COVID-19, негативний результат тестування або одужання особи від зазначеної хвороби.

Хоча Кабінет Міністрів України і обумовив таке право у пункті 18 своєї Постанови від 9 грудня 2020 р. № 1236 «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2». Так у вказаній Постанові зазначено, що з метою здійснення контролю за дотриманням обмежувальних протиепідемічних заходів на вулицях, у парках, інших громадських місцях (громадських будинках і спорудах, закладах громадського харчування, розважальних закладах (нічних клубів), громадському транспорті) працівники Національної поліції, Національної гвардії, посадові особи, уповноважені органами місцевого самоврядування, мають право проводити вибірково перевірку документів, що посвідчують особу, підтверджують громадянство чи її спеціальний статус, а також довідок про звернення за захистом в Україні, виданих відповідно до Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», а також документів, що підтверджують вакцинацію від COVID-19, негативний результат тестування або одужання особи від зазначеної хвороби у

випадках, коли це є підставою для незастосування обмежувальних протиепідемічних заходів, передбачених для відповідних рівнів епідемічної небезпеки. При цьому перевірка чинності COVID-сертифіката здійснюється зазначеними уповноваженими особами з використанням мобільного додатка Порталу Дія або в інших інформаційних системах, засобами яких здійснюється підтвердження його чинності, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29 червня 2021 р. № 677 «Деякі питання формування та використання сертифіката, що підтверджує вакцинацію від гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, негативний результат тестування або одужання особи від зазначеної хвороби» [22].

В свою чергу, з цього приводу заслуговує на увагу судді Конституційного Суду України О. Первомайського у справі N 1-14/2020 за конституційним поданням Верховного Суду, яка висловлена ним у пункті 11. Так, Суддя зазначає, що Кабінет Міністрів України не має повноважень обмежувати конституційні права і свободи, оскільки це чітко та недвозначно випливає з норм Конституції України [23].

Ще один аспект, який викликає запитання у юристів, є сама процедура запровадження карантину. Згідно з Конституцією, обмеження окремих прав і свобод людини та громадянина можливе лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Ані перший, ані другий введено не було [24].

І так, дійсно суди України у ряді своїх рішеннях присвячених розгляду обмежувальних заходів запроваджених урядом у зв'язку з із COVID-19, зауважили, що надзвичайний стан в Україні не введено, а відтак введення обмежувальних заходів з даного приводу суперечить Основному Закону. Більше того суд зазначив, що діюча Постанова КМУ від 09.12.2020 р. № 1236 «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» зі змінами внесеними Постановою КМУ від 20.10.2021 р. № 1096 про введення карантину є незаконною і не підлягає виконанню [24; 25].

Висновки. У результаті аналізу зазначених наукових доктрин і норм чинного законодавства України можна прийти до висновку, що перевірка документів є дією, або комплекс дій превентивного характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень. В свою чергу додаткові повноваження,

в тому числі право перевірки документів, що підтверджують вакцинацію від COVID-19, негативний результат тестування або одужання особи від зазначеної хвороби, можливе, якщо таке право буде прописане у законі України «Про національну поліцію» і не буде суперечити основоположним правам і свободам людини і громадянина.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Большой толковый словарь иностранных слов / М.А. Недель-Червинская, П.П. Червинский. Т. 2. Ростов-на-Дону: «Феникс», 1995. 544 с.
2. Білодід І.К. Словник української мови: в 11 томах. Київ: «Наукова думка». 1976. 723 с.
3. Большой юридический словарь / Под ред. А.Я. Сухарева. 3-е изд., доп. и перераб. М.: ИНФРА-М, 2007. 858 с.
4. Словарь иностранных слов / [Под ред. А.Г. Спиркина]. 7-е изд. М.: Русский язык, 1980, 1142 с.
5. Малыгин С.С., Чечетин А.Е. Основы оперативно-розыскной деятельности: курс лекций. Екатеринбург: Изд-во УЮИ МВД России. 2001. 301 с.
6. Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку ХХІ ст.): моногр. / В.В. Галунько, В.І. Олефір, М.Л. Пихтін, О.О. Опищук, Ю.В. Гридасов, М.М. Новіков, У.О. Палієнко, І.А. Дьомін, О.М. Єщук; за заг. ред. В.В. Галунька. Херсон: ВАТ «Херсонська міська друкарня», 2010. 376 с.
7. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 336 с.
8. Будь О.А. Характеристика системи превентивних поліцейських заходів крізь призму норм адміністративного законодавства України. Прикарпатський юридичний вісник. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v3_2018/15.pdf С.62-65 (дата звернення 07.12.2022).
9. Малков В.Д. Криминология: Учебник для вузов / под ред. проф. В.Д. Малкова. М.: ЗАО «Юстицинформ». 2006. 528 с.
10. Нохрин Д.Г. Государственное принуждение в гражданском судопроизводстве: диссертация. Москва: Московский государственный университет им. М.В. Ломоносова. 2006. 199 с.
11. Рябов Ю.С. Административно-предупредительные меры: теоретические вопросы. Пермь. 1974.
12. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навч. посіб. / за заг. ред. О.М. Бандурки; О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князев та ін.; передм. О.М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2017. 242 с.
13. Посохова Я.С. Превентивна діяльність поліцейських: психологічні особливості здійснення. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України: зб. наук. пр. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки ф-ту № 2. Харків: ХНУВС, 2018. С. 106–109.
14. Науково-практичний коментар розділу IV «Повноваження поліції» та розділу V «Поліцейські заходи» Закону України «Про Національну поліцію» / Т.П. Мінка, Р.В. Миронюк, В.А. Глуховеря та ін.; за заг. ред. Т.П. Мінки. Х.: Право, 2016. 178 с.
15. Когут О.В. Проблемні питання Закону України «Про Національну поліцію». Університетські наукові записки. 2017. № 63. С. 244–258.
16. Безсмертний Е.О. Адміністративно-запобіжні заходи, що застосовуються органами внутрішніх справ: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків : Університет внутрішніх справ, 1997. 155 с.
17. Домброван Н.В., Ізбаш К.С. Превентивні заходи реагування поліції на правопорушення. Соціально-правові студії. 2020. Випуск 3 (9). С. 84–90.
18. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Голос України від 06.08.2015 № 141–142.
19. Окопник О.М. Поняття, сутність та суб'єкти соціальної профілактики правопорушень. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 4. С. 260–262.
20. Домброван Н.В., Ізбаш К.С. Превентивні заходи реагування поліції на правопорушення. Соціально-правові студії. 2020. Випуск 3 (9). С. 84–90.
21. Синявська О.Ю. Застосування превентивних поліцейських заходів щодо запобігання поширенню пандемії COVID-19 в Україні. С. 63–71. Серія: Право, 2021 р., № 4 (74). С. 63–71.
22. Постанова КМУ від 9 грудня 2020 р. № 1236 «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1236-2020-%D0%BF?find=1&text=%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%86#w1_1(дата звернення 07.12.2022).
23. Рішення Конституційного Суду України 28 серпня 2020 року N 10-р/2020 Справа N 1-14/2020(230/20) у справі за консти-

- туційним поданням Верховного Суду щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень постанови Кабінету Міністрів України „Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та етапів послаблення протиепідемічних заходів“, положень частин першої, третьої статті 29 Закону України „Про Державний бюджет України на 2020 рік“, абзацу дев'ятого пункту 2 розділу II „Прикінцеві положення“ Закону України «Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2020 рік“» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-20#Text> (дата звернення 07.12.2022).
24. Михайло Глуховський. Обмеження та перевірки під час пандемії: що законно, а що ні? Пояснюють юристи. <https://glavcom.ua/country/incidents/obmezhennya-ta-perevirki-pid-chas-pandemiji-shcho-zakonno-a-shcho-ni-royasnyuyut-yuristi-796159.html> (дата звернення 07.12.2022).
25. Рішення Іллічівського міського суду Одеської області від 20 грудня 2021 року. Справа № 501/4438/21. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102274193> (дата звернення 07.12.2022).
26. Рішення Зіньківського районного суду Полтавської області від 12 квітня 2021 року Справа № 530/75/21 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96391117> (дата звернення 07.12.2022).
27. Белов Д.М., Громовчук М.В. Категорія “національна безпека”: конституційно-правовий зміст. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2018. № 6. С. 33–38.
28. Белов Д.М., Громовчук М.В. Система захисту прав і свобод людини і громадянина: доктринальні засади. Науковий вісник УжНУ. Серія “Право”. Випуск 42. 2017 р. С. 27–31.
29. Белов Д.М., Громовчук М.В. Система захисту прав і свобод людини і громадянина: конституційно-правова специфіка. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні”* (м. Чернівці, 26-27 жовтня, 2017 р.). 2017 р. Чернівці: “Технодрук”. С. 81–85.